

Kontaktperson
Miljöavdelningen
Pardis Pirzadeh

Miljö- och energidepartementet, Kemikalieenheten
Jerker Forssell

Angående Kemikalieinspektionens förslag till nationellt förbud mot mikrokorn av plats i kosmetiska produkter

Ert dnr M2016/00121/Ke

Sammanfattning

- Länsstyrelsen är positiva till att en nationell lagstiftning införs som förbjuder mikroplast i kosmetika.
- Länsstyrelsen anser dock att alla produkter som målar, rengör eller behandlar kroppen bör omfattas av förbudet.
- Länsstyrelsen anser vidare att alla produkter som klassas som tvätt- och rengöringsprodukter ska omfattas av förbudet. (Om detta är oförenligt med EU-rätten, bör man driva på för att detta ska accepteras på nationell nivå, samt införas i hela EU.)
- Länsstyrelsen anser att Sverige ska driva på för att (av Länsstyrelsen) föreslagna förbud ska gälla på EU-nivå, d.v.s. att förbud mot mikroplast ska gälla alla produkter som målar, rengör eller behandlar kroppen samt övriga tvätt- och rengöringsprodukter.
- Länsstyrelsen anser att substitut till mikroplaster också behöver definierade kriterier för sin sammantagna miljöpåverkan.
- Länsstyrelsen anser att en dispensregel för nya syntetiska material inte kan vara aktuell före man besvarat grundläggande frågor om nedbrytbarhet, acceptabel tid för nedbrytning samt sammantagen miljöpåverkan.

Motiv

Övergripande

LSTM – Underlaget saknar tydliga exempel och definitioner på vilka produkter eller typer av produkter som omfattas av förbudet. Det är t.ex. svårt att veta var gränsen slutar för kosmetiska produkter samt för tvättande och rengörande produkter. Det är också svårt att veta vilka kosmetiska produkter som inte räknas till de vars material ”sköljs av”.

Sid 17 – Studier visar minskning av användningen av plaster i kroppsvårdsprodukter i Sverige.

LSTM – Den minskade användningen innebär att branschens ekonomiska påverkan av en reglering ej kommer att vara lika stor som användningen varit hög eller ökande. Detta innebär att hänsyn till branschekonomiska faktorer kan minska i takt med användningen. Istället bör regleringen fokusera fullt ut på en tillräcklig miljöanpassning av produkterna för att branschen ej ska motverka uppfyllnad av de svenska miljömålen samt EU:s havsmiljödirektiv.

Sid 19 – KemI redovisar att kunskapen om mikroplastens miljöeffekter och dess omfattning är bristfällig och att det är svårt att påvisa risker för storskaliga effekter av mikroplaster i miljön.

LSTM – Det bör dock förtydligas att all kunskap tyder på att mikroplasternas förekomst i vattenmiljöer är negativ och att effekterna ökar med högre koncentration. Detta finns det inga underlag eller rimliga slutsatser som motbevisar.

Sid 23 – KemI redovisar lång rad substitut som redan idag används istället för mikroplast. Konsekvensanalysen (sid 36) beskriver att det finns ”mycket gott om substitut till mikroplaster”.

LSTM – Länsstyrelsen anser att även substituten bör specificeras och godkännas. För att undvika att ett reglerat material ersätts av ett annat dåligt material. (Motsvarande när fluorerade ämnen ersätts av bromerade) Det är alltså viktigt att man ställer krav på substitutens miljöeffekter. De bör uppfylla vissa kriterier som går hand i hand med svenska miljömål och internationella direktiv och överenskommelser. Substituten bör t.ex. inte utgå ifrån material som själva ger stor miljöpåverkan eller får stor miljöpåverkan vid utvinning, skapande, bearbetning eller frakt.

Sid 23 - KemI bedömer att mikroplast används i mindre omfattning i tvätt- och rengöringsprodukter än i annan kosmetika, samt att det är osäkert om dessa produkter kan ges ett nationellt förbud mot mikroplast.

LSTM – Länsstyrelsen anser att även tvätt- och rengöringsprodukter bör omfattas av förbudet mot mikroplaster. Att dessa produkter bedöms använda mindre mikroplast är inte ett tillräckligt starkt argument för att acceptera användningen. En lag skulle också förtydliga att framtida produkter ej kan innehålla mikroplaster. Det

är orimligt att produkter som löser sig i vatten och som används tillsammans med vatten i icke slutna system, eller som till stor del kommer att hamna på mark eller i vatten, ska tillåtas innehålla mikroplaster. Här bör regleringar sättas för att stoppa miljöpåverkan och stimulera framtagandet av alternativa material. Om det är osäkert att dessa produkter kan omfattas av regleringen på grund av EU-regler bör man få det prövat. Lagförslaget kan ha två alternativ, med och utan denna produktgrupp, som kan appliceras utifrån vad EU tillåter.

Sid 24 – KemI beskriver en miljömärkning (Svanen) som kräver att alla kosmetiska produkter är fria från mikroplast.

LSTM – Detta visar att produkter finns, att alternativa tekniker är möjliga och pekar ut nivån som lagen bör läggas på. Ur ett miljöperspektiv, med försiktighetsprincipen som grund, anser Länsstyrelsen att ett förbud ska omfatta alla produkter som målar, rengör eller behandlar kroppen (inte bara kosmetika som ”sköljs av”).

Sid 27 – KemI beskriver försiktighetsprincipen som ett sätt att vidta åtgärder mot verksamheter som eventuellt innebär hot mot miljön eller människors, djurs och växters hälsa, även om det finns vetenskaplig osäkerhet om vilka risker verksamheterna medför.

LSTM – Länsstyrelsen anser att försiktighetsprincipen bör appliceras som argument för att förbudet inte bara gäller kosmetiska produkter som ”sköljs av”, utan alla produkter som målar, rengör eller behandlar kroppen. Det är högst troligt att stora delar av dessa produkter trots allt hamnar i vatten eller på marken, genom avsköljning, slitage eller genom att fastna på kläder. Det saknas underlag som visar att produkterna hamnar bland brännbara sopor.

Sid 29 – KemI föreslår att dispens kan ges från fall till fall utifrån materialens nedbrytbarhet i akvatiska miljöer och avloppsreningsverk.

LSTM – Länsstyrelsen är positiv till att materialutveckling uppmuntras och stimuleras, men anser att det viktigt med tydliga krav och tester på nya syntetiska material. För att inte landa i en gråzon där försiktighetsprincipen sätts ur spel måste följande frågor avgöras innan man kan ta ställning till om ett nytt material kan godkännas för dispens eller inte:

* När är ett material nedbrutet?

* Hur lång tid får nedbrytningen ta?

* Hur stor sammantagen miljöpåverkan (från vagga till grav) får materialet ha?

Sid 35 – KemI föreslår att Sverige bör fortsätta verka för en gemensam EU-reglering och att Sverige, när en EU-reglering är på plats, ska anpassa sitt nationella förbud till EU-reglerna.

LSTM – Länsstyrelsen anser att Sverige ska driva på för ett förbud på EU-nivå. Sverige bör dock driva den linje för reglering som Länsstyrelsen förespråkar, d.v.s. som omfattar alla produkter som målar, rengör eller behandlar kroppen samt övriga

2016-04-21

Dnr 500-2981-16

tvätt- och rengöringsprodukter och därmed få bort mikroplaster ur fler kosmetiska, tvättande eller rengörande produkter.

Sid 36 – KemI sammanfattar konsekvenserna av den föreslagna nationella regleringen.

LSTM – Länsstyrelsen anser att den viktigaste punkten i sammanfattningen saknas: Åtgärden kommer att bidra till att miljöanpassa branschen och därmed säkerställa att branschen ej motverkar uppfyllelsen av svenska miljömål och EU:s havsmiljödirektiv genom påverkan av mikroplast.

Sid 39 – KemI beskriver riskerna för merkostnader för företagen i branschen.

LSTM – Länsstyrelsen anser att ökade kostnader och därmed eventuellt ökade priser för konsumenterna är en naturlig och acceptabel konsekvens av de stärkta kraven. Konsumentprishöjningen som anges (0,2-2 kr/produktförpackning) anses vara acceptabel.

Detta yttrande har beslutats av länsöverdirektör Göran Enander med vattenhandläggare Pardis Pirzadeh som föredragande. I den slutliga handläggningen har också vattenhandläggare Jonas Gustafsson samt miljödirektör Annelie Johansson deltagit.

Göran Enander

Pardis Pirzadeh

Kopia
(Arkivet)
exp-staben.skane@lansstyrelsen.se